

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

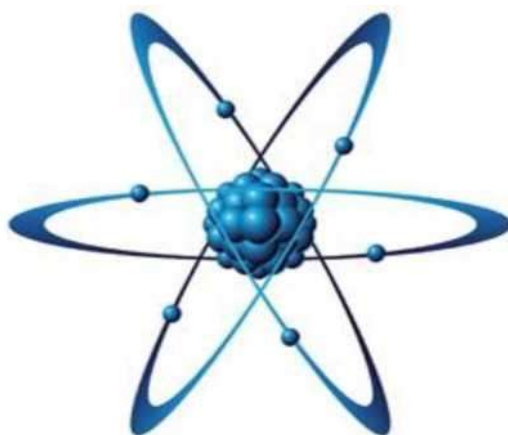
**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**« АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ »**

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва (Україна)
Господарча академія ім. Д. А. Ценова (Болгарія)
Мазовецький Державний Університет в Плоцьку (Польща)
Університет Південної Богемії в Чеських Будейовіцах (Чеська республіка)
Академія імені Якуба з Парадижа (Польща)

**МАТЕРІАЛИ VIII
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ»**

вирощування. Посіви кукурудзи можуть формувати цінну кормову та продовольчу продукцію, яка має високий біологічний потенціал продуктивності, що може бути у повній мірі реалізований в природно-кліматичних умовах Чернігівської області.

АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ БУРЯКУ ЦУКРОВОГО В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

¹ЛЯШЕНКО Г. В., доктор географічних наук, професор

²ДАНІЛОВА Н. В., кандидат географічних наук, ст. викладач

²БОНДАР О. Г., здобувач рівня вищої освіти

¹Інститут виноградарства і виноробства імені В. Є. Таїрова,

²Одеський державний екологічний університет

Буряк цукровий (*Beta vulgaris saccharifera*) відноситься до стратегічних сільськогосподарських культур аграрного сектору економіки України. За історичними відомостями буряк цукровий в Україні почали вирощувати на території України ще в першій половині XIX століття (1820–1840 рр.), а в поточний період у нашій країні під буряк цукровий відводяться найбільші площі у Світі.

Буряк цукровий вирощують більш ніж в 50-ти країнах з помірним кліматом: 34 країнах Європи, США, Канаді, Єгипті, Марокко, Тунісі, Індії, Китаї, Японії, Грузії, Казахстані, Киргизії та інших країнах Азії. В 2000 р. під буряком в Світі було відведено близько 7,5 млн га, загальне виробництво білого цукру з буряка склало 33,0 млн т, загальна потужність 796 заводів по виробництву цукру Світу (без урахування малопотужних підприємств Китаю) склала 3334 тис. т переробки буряків за добу. За останні 150 років в світі з буряків вироблено близько 1,8 млрд т білого цукру.

Вирощуванню буряку цукрового надається важливе значення, що пов'язано з його господарським значенням. Коренеплід буряку цукрового досягає 500 г, а вміст цукру складає 11–19 і до 28 % цукру. З нього виробляють, крім цукру, патоку, з якої одержують спиртові дріжджі, гліцерин тощо. Гичку використовують для годівлі свійських тварин. У 100 кг буряків міститься 25 кормових одиниць і 1,2 кг перетвореного протеїну, а в такій же кількості гички – 20 кормових одиниць і 2,2 кг перетвореного протеїну.

Врожайність буряку цукрового залежить від сортових особливостей і ґрунтово-кліматичних умов вирощування та в середньому становить 30–35 т/га, а в окремі роки досягає 60 т/га. Тому актуальним завданням при прийнятті рішення вирощування буряку цукрового є визначення сприятливості цих умов на певній території. Метою даної роботи є оцінка умов тепло- і вологозабезпеченості вегетаційного періоду буряку цукрового в Первомайському районі Миколаївської області.

Проведено аналіз матеріалів агрометеорологічних спостережень на гідрометеорологічній станції Первомайськ за 20-річний період (2001–2020 рр.). Паралельно виконувалися розрахунки сум температур повітря за вегетаційний період культури і за теплий період та визначалися біокліматичні різниці по рокам. За методом найменших квадратів встановлено зв'язок між показниками ресурсів тепла та між кліматичними сумами температур повітря вище 10 °С і тривалістю періоду з температурою повітря вище 10 °С. Також визначено нижню межу температури, за якої відбувається розвиток буряку цукрового, було проведено по методу найменших квадратів.

Встановлено, що сівба буряку цукрового проводилася в середньому 25 квітня, а жовкне листя, як кінець вегетації культури, у середньому багаторічному відзначається 28 серпня. Тривалість періоду сівба жовкне листя, яка обумовлена біологічними особливостями сорту та погодними умовами, складає в середньому 121 добу. Дата переходу температури повітря через 10 °С весною в середньому багаторічному спостерігалась 23 квітня, а восени – 04 жовтня.

Біологічна сума температур повітря (за період вегетації буряку цукрового) в середньому багаторічному складала 2203 °С а максимальна її величина за досліджуваний період становила 2820 °С. Кліматична сума температур (сума температур за період з температурою вище 10 °С) складала в середньому багаторічному 2298 °С, а максимальна величина була близько 3000 °С. Мінливість тривалості цього періоду оцінювалася за середнім квадратичним відхиленням і коефіцієнтом варіації, які відповідно склали 143 °С і 6 %. Таким чином встановлено, що теплом вегетаційний період буряку цукрового на даній території забезпечений на 100 %.

Аналіз режиму зволоження та вологозабезпеченості буряку цукрового визначалися за такими показниками як кількість опадів, волого вимогливості, вологоспоживання, вологозабезпеченості та інтегральними показниками коефіцієнта Селянінова (ГТК) і показника зволоження по Шашко (Md).

За досліджуваний період середня величина кількості опадів за вегетацію буряку склала 248 мм, а максимальна – 460 мм. Середнє квадратичне відхилення за вегетаційний період становить 92 мм, а коефіцієнт варіації досягав 37%. За вегетаційний період потреба буряку цукрового у волозі в середньому складала 517 мм, а фактичне вологоспоживання залишалось на рівні 295 мм. Вологозабезпеченість у період вегетації, яка визначається як відношення вологоспоживання та волого вимогливості (потреби культури у воді) змінювалася по рокам від 27 до 65 % і в середньому за 2001–2020 роки складає 46 %, що вказує на погані умови вологозабезпеченості. Хоча інтегральні показники зволоження – гідротермічний коефіцієнт Селянінова (ГТК) і показник зволоження по Шашко (Md) свідчать про достатні умови зволоження, відповідно 1,1 і 0,31.

Список використаних джерел

1. Ляшенко Г. В. Практикум з агрокліматології. Навчальний посібник. Одеса: ТЕСС. 2014. 150 с.
2. Кельчевская Л. С. Методы обработки наблюдений в агроклиматологии. Методическое пособие. Л.: Гидрометиздат, 1971. 216 с.
3. Методи оцінки і районування мікрокліматичної мінливості радіаційно-теплових ресурсів України для оптимізації розміщення сільськогосподарських культур / Під ред. М. І. Кульбиди, З.А. Міщенко. Київ: УкрГМЦ, 2004. 111 с.
4. Методические указания «Статистические методы расчета биологического минимума температур для развития растения»: В. В. Капелюш, В. Н. Сытов. Одесса ОГМИ, 1986. 20 с.

ДИНАМІКА ВРОЖАЇВ КАРТОПЛІ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

¹ЛЯШЕНКО Г. В., доктор географічних наук, професор

²ДАНІЛОВА Н. В., кандидат географічних наук, ст. викладач

²БРЕНІНГ М. А., здобувач рівня вищої освіти

²БАРАБАШ К. А., здобувач рівня вищої освіти

¹Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова

²Одеський державний екологічний університет

Картопля (*Solanum tuberosum* L.) – найдавніша культура на земній кулі. Роль картоплі в рішенні національної і світової продовольчої проблеми велика, оскільки вона є однією з найбільш важливих продовольчих культур, які визначаються високими поживними властивостями і продуктивністю. Велике значення має картопля і в якості сировини для переробної галузі: виробництва крохмалю, клею, патоки, спирту, декстрину, глюкози. З картоплі виготовляють лаки, штучний шовк, ліки, використовують у парфумерній промисловості та ін. Картопляний крохмаль використовується в текстильній, консервній, м'ясо-молочній, паперовій, хімічній, сталеливарній та інших галузях. Крім того, картопля належить до тих культур, які можна вирощувати від тропіків до арктичного поясу. Раніше високоприбуткова, сьогодні картопля невиправдано витісняється з полів господарств через її збитковість і не конкурентоспроможність.

Особливістю сучасного ринку картоплі є різке скорочення обсягів виробництва на сільгоспдприємствах і зростання її в господарствах населення (до 97 % валового збору культури в країні), що не вирішує проблему повного задоволення потреб переробки, оскільки виробництво носить дрібнотоварний характер і направлено на самозабезпечення населення.

Від правильного планування та прогнозування врожайності багато в чому залежать такі показники, як собівартість, продуктивність праці та рентабельність. Для оцінки урожайності сільськогосподарських культур у